

Erdoğan Tozoğlu

Atatürk University, etozoglu@hotmail.com, Erzurum-Turkey

Mücahit Dursun

Gazi University, mucahitdursun1903@gmail.com, Ankara-Turkey

Kenan Şebin

Atatürk University, sebinken@gmail.com, Erzurum-Turkey

DOI	http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2020.15.3.2B0124		
ORCID ID	0000-0001-7547-249X	0000-0002-7786-0741	0000-0003-3078-6887
CORRESPONDING AUTHOR	Mücahit Dursun		

HEMŞİRELERİN EMPATİ DÜZEYLERİNİN SPORİF AKTİVİTE YAPMA VE FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

ÖZ

Bu çalışmada, hemşirelerin empati düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubu, 2020 yılında Bayburt Devlet Hastanesinde görev yapmakta olan 53 kadın ve 10 erkek olmak üzere toplam 63 hemşireden oluşmaktadır. Hemşirelerin empati düzeylerini belirlemek için Empati Düzeyi Belirleme Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizine devam edilmeden önce normallik testi yapılmış ve verilerin normal olarak dağılmadığı görülmüştür. Veriler analiz edilirken ikili karşılaştırmalar için "Mann-Whitney U-Testi" ve ikiden fazla gruba karşılaştırmalar için "Kruskal-Wallis H Testi" kullanılmıştır. Sonuç olarak, hemşirelerin empati düzeyleri ile sportif aktivite yapma durumları ve sportif aktivite yapma amaçları değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Fakat, empati düzeyleri ile cinsiyet, medeni durum, görev süresi ve sportif aktivite türü değişkenleri arasında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Sportif Aktivite, Hemşire, Empati, Mann-Whitney U-Testi, Kruskal-Wallis H Testi

INVESTIGATION OF EMPATHY LEVELS OF NURSES FOR SPORTIVE ACTIVITY AND DIFFERENT VARIABLES

ABSTRACT

In this study, it was aimed to examine the empathy levels of nurses in terms of different variables. The study group consists of 63 nurses, 53 women and 10 men working in Bayburt State Hospital in 2020. Empathy Level Determination Scale was used to determine the empathy levels of nurses. Before continuing the analysis of the data, the normality test was performed and it was seen that the data did not normally dissipate. While analyzing the data, "Mann-Whitney U-Test" was used for binary comparisons and "Kruskal-Wallis H Test" was used for comparisons with more than two groups. As a result, a statistically significant difference was found between the empathy levels of nurses with the state of doing sports and the goals of doing sports. However, no statistically significant difference was found between empathy levels and variables of gender, marital status, duration of duty and type of sports activity.

Keywords: Sportive activity, Nurse, Empathy, Mann-Whitney U-Test, Kruskal-Wallis H Test

How to Cite:

Tozoğlu, E., Dursun, M. ve Şebin, K., (2020). Hemşirelerin Empati Düzeylerinin Sportif Aktivite Yapma ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Sport Sciences (NWSASPS), 15(3):23-32, DOI: 10.12739/NWSA.2020.15.3.2B0124.

1. GİRİŐ (INTRODUCTION)

Hemőirelik özünde yardım barındıran bir meslektir. Yardım etmedeki asıl amaç, etkili iletişim ve etkileşim neticesinde hastayı tanımak, onunla karşılıklı güven oluşturabilmektir. Karşılıklı güven sağlanması sonucunda hastanın sorunları daha etkin çözülebilir ve bunun sonucunda hastanın ihtiyaçları daha kolay ve kısa sürede karşılanabilecektir [27]. Hastalar, sağlık gereksinimleri duydukları zaman diğer sağlık personellerine göre en çok hemőirelerle iletişime ve etkileşime geçmektedirler [32]. Hasta-hemşire ilişkisinde hastanın gereksinimlerini saptamak ve ona gerekli bakım imkânı sağlamak oldukça önem arz etmektedir [29]. Hemşire, hastanın ihtiyaçlarını belirleyebilmek için hastasını dinlemek ve kendisini onun yerine koyup o ihtiyacın hasta için ne anlama geldiğini bilmek zorundadır. Bunu sağlayabilmek için de hemőirenin empati bilgi ve becerisine sahip olması gerekmektedir. Yüksek düzeyde empati sağlayamayan hemőireler hastaların duygu ve düşüncelerini de anlamaları mümkün değildir [20]. Hemşire, mesleği gereği hastasının korkusunu, kaygısını, üzüntüsünü, öfkesini ve kızgınlık gibi duygu durumlarını gözlemleyebilmektedir [5]. Hemőirelik çok sayıda insanla çeşitli ilişkilerin yaşandığı bir meslek olmasından dolayı hemşirelerin iyi bir iletişim ve yüksek düzeyde empati becerisine sahip olması beklenmektedir [28].

Empati, bir bireyin kendisini karşısındakinin yerine koymasıyla o kişinin duygusunu ve düşüncesini doğru olarak anlamasıdır [7]. Empatik beceri, insanların çevresindeki kişilerin duygu, düşünce ve tutumlarını doğru olarak anlaması ve geri bildirim verebilmesi olarak tanımlanmaktadır [18]. Empatik eğilim ise, bireyin doğuştan kazandığı ve sonradan yaşantıları neticesinde bir miktar geliştirebildiği kabul edilen kişiliğin bir parçası olup; insanların günlük yaşamlarında empati kurabilme potansiyelidir [3]. Empati, bilişsel ve duygusal olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Bilişsel boyut; algı, düşünce ve kavrama yeteneklerinden meydana gelmektedir. Fakat, bilişsel boyutunun gerekli olduğu ama yeterli olmadığı dolayısıyla başkasının duygusunu, ne hissettiğini, o duyguya karşılık verebilmeyi yani empatinin duygusal boyutunun önemi de ifade edilmiştir. Bireyin hem bilişsel hem de duygusal olarak yüksek düzeyde empatiye sahip olması kişinin farkındalık düzeyini de artırmaktadır. Diğer bir deyişle, empatinin iki boyutunun da yüksek olması, kişinin karşısındakinin anlamasını olumlu etkilemektedir [21]. Bu bilgiler ışığında çalışma, hemşirelerin empati düzeylerinin sportif aktivite yapma ve farklı değişkenler (cinsiyet, medeni durum, görev süresi, sportif aktivite yapma durumu, sportif aktivite türü ve sportif aktivite yapma amacı) açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

İnsanlarla yoğun ilişki içerisinde olan hemşirelerin hasta ve hasta yakınlarıyla olumlu ilişki kurabilmeleri için empati kurma becerisine sahip olması gerekmektedir. Dolayısıyla, hemőireler için empati kurmak oldukça önemliken alanyazında yapılmış çalışmaların bazılarında hemşirelerin empati düzeylerinin düşük olduğu ifade edilmiştir [11, 24, 34 ve 13]. Ayrıca, alanyazın incelendiğinde hemşirelerin empati düzeylerinin sportif aktivite, cinsiyet, medeni durum ve görev süresi değişkenlerin aynı çalışmada incelendiği çalışmanın olmaması çalışmanın önemini ortaya koymaktadır.

3. YÖNTEM (METHOD)

3.1. Araştırma Modeli (Research Design)

Çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama modeli iki ya da daha çok sayıdaki değişkenin birlikte değişim

varlığını veya derecesini saptamayı amaçlayan araştırma modelidir. Tarama yolu ile saptanan ilişkileri gerçek bir neden-sonuç ilişkisi olarak yorumlamak doğru olmaz; fakat o yönde bazı ipuçları sunarak bir değişkendeki durumun bilinmesi halinde ötekinin kestirilmesinde faydalı neticeler verebilir [14].

3.2. Çalışma Grubu (Study Grubu)

Çalışma grubunu, 2020 yılında Bayburt Devlet Hastanesinde görev yapmakta olan 53 kadın ve 10 erkek olmak üzere toplam 63 hemşire oluşturmaktadır. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Hemşirelerin demografik özelliklerine ilişkin frekans tablosu
(Table 1. Frequency table regarding the demographic characteristics of nurses)

Değişken		N	%
Cinsiyet	Kadın	53	84.1
	Erkek	10	15.9
	Toplam	63	100.0
Medeni Durum	Evli	32	50.8
	Bekâr	31	49.2
Görev Süresi	4 Yıl Altı	35	55.6
	5-10 Yıl	16	25.4
	11 Yıl zeri	12	19.0
Sportif Aktivite Yapıyor musunuz?	Evet	30	47.6
	Hayır	33	52.4
Sportif Aktivite Türü	Bireysel Spor	22	73.3
	Takım Sporu	8	26.7
Sportif Aktivite Yapma Amacı	Fiziksel Görünüm	14	46.7
	Sağlıklı Yaşam	10	33.3
	Boş Zamanı Değerlendirmek	6	20.0

3.3. Verilerin Toplanması (Data Collection)

Hemşirelere, veri toplama aracı dağıtılmadan önce, veri toplama aracı hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Araştırma hastane ortamında yapılmış olup, gönüllü katılım ilkesi esas alınarak, sadece anket doldurmayı kabul eden hemşirelere veri toplama aracı dağıtılmıştır. Veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan bir form kullanılmıştır. Birinci bölümü cinsiyet, öğrenim düzeyleri, medeni durum, meslekteki görev süreleri ve sportif aktivite yapma durumlarını tespit etmek amacıyla geliştirilen kişisel bilgi formu oluşturmaktadır. İkinci bölümde ise, Lawrence vd. (2004) tarafından geliştirilen, ve olakoğlu (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan Empati Düzeyi Belirleme lği kullanılmıştır. Ölçek 5'li Likert tipinde hazırlanmış ve 13 madde ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Birinci alt boyut bilişsel empati (4, 9, 11, 12, 13), ikinci alt boyut duygusal tepki (6, 7, 8, 10) ve nc alt boyut sosyal beceriler (1, 2, 3, 5) alt boyutlardır. Bilişsel Empati boyutunun yüklenme değerleri 0.50 ile 0.76 arasında, ikinci boyut olan duygusal tepki için yüklenme değerleri 0.33 ile 0.67 arasında ve son boyut olan sosyal beceriler ise 0.39 ile 0.77 arasında değerlemektedir [15].

3.4. Verilerin Analizi (Data Analysis)

Verilerin analizine geçmeden önce verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Verilerin normallik varsayımını sağlayıp sağlamadığı Skewness ve Kurtosis değerleri incelenerek belirlenmiştir. Tablo 2'de verilen Kurtosis ve Skewness değerleri incelendiğinde, Tabachnik ve Fidell (2013) ile George ve Mallery (2010)'nin belirttiği sınırlar içerisinde (-1.5 ile +1.5; -2.0 ile

+2.0) yer almadığı dolayısıyla veri setinin normal bir dağılıma sahip olmadığı görülmüştür. Bu yüzden araştırma kapsamında nonparametrik testler kullanılmıştır. Araştırmaya ilişkin verilerin analizinde, frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapma (s) gibi tanımlayıcı istatistikler, ikili karşılaştırmalar için "Mann-Whitney U- Testi", ikiden fazla grubun bulunduğu karşılaştırmalarda ise "Kruskal-Wallis H Testi" kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 24 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Hata payı 0.05 olarak alınmıştır.

Tablo 2. Ölçek alt boyutlarına ilişkin betimsel analiz
(Table 2. Descriptive analysis of scale sub-dimensions)

	Sosyal Beceriler	Duygusal Tepki	Bilişsel Empati
n	63	63	63
$\bar{X}$	14.06	17.11	19.58
s	2.19	2.92	3.46
Skewness	-.44	-2.44	-1.50
Kurtosis	-.15	7.96	3.95
Minimum	8.00	5.00	7.00
Maximum	18.00	20.00	25.00

4. BULGULAR (FINDINGS)

Araştırmanın bu bölümünde araştırma kapsamında belirlenen problemlere yönelik yapılan analizlere ve bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyet değişkenine göre analiz sonuçları
(Table 3. Analysis results by gender variable)

EDÖ Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	Sıra Ortalama	Sıra Toplam	U	z	p
Sosyal Beceriler	Kadın	53	33.13	1756.00	205.00	-1.14	.25
	Erkek	10	26.00	260.00			
Duygusal Tepki	Kadın	53	33.23	1761.00	200.00	-1.24	.21
	Erkek	10	25.50	255.00			
Bilişsel Empati	Kadın	53	31.97	1694.50	263.50	-.02	.97
	Erkek	10	32.15	321.50			

Araştırmaya katılan hemşirelerin cinsiyetleri ile empati düzeyi ölçeği alt boyutları Mann-Whitney U- Testi analiz sonuçları incelendiğinde, sosyal beceriler alt boyutu Z değerinin -1.14 ve p değerinin .25, duygusal tepkiler alt boyutu Z değerinin -1.24 ve p değerinin .21 ve bilişsel empati alt boyutu Z değerinin -.02 ve p değerinin .97 olduğu tespit edilmiştir. Olasılık değeri (p) 0.05 eşit ya da bundan küçük değildir. Bu nedenle hemşirelerin cinsiyetleri ile empati düzeyi ölçeği alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4. Medeni durum değişkenine göre analiz sonuçları
(Table 4. Analysis results according to marital status variable)

EDÖ Alt Boyutlar	Medeni Durum	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Sosyal Beceriler	Evli	32	32.97	1055.00	465.00	-.43	.66
	Bekâr	31	31.00	961.00			
Duygusal Tepki	Evli	32	35.50	1136.00	384.00	-1.56	.11
	Bekâr	31	28.39	880.00			
Bilişsel Empati	Evli	32	31.38	1004.00	476.00	-.78	.78
	Bekâr	31	32.65	1012.00			

Araştırmaya katılan hemşirelerin medeni durumları ile empati düzeyi ölçeği alt boyutları Mann-Whitney U-Testi analiz sonuçları incelendiğinde, sosyal beceriler alt boyutu Z değerinin -.43 ve p

değerinin .66, duygusal tepkiler alt boyutu Z değerinin -1.56 ve p değerinin .11 ve bilişsel empati alt boyutu Z değerinin -.27 ve p değerinin .78 olduğu tespit edilmiştir. Olasılık değeri (p) 0.05'e eşit ya da bundan küçük değildir. Bu nedenle hemşirelerin medeni durumları ile empati düzeyi ölçeği alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 5. Görev süresi değişkenine göre analiz sonuçları
(Table 5. Analysis results according to the task duration variable)

EDÖ Alt Boyutlar	Görev Süresi	N	Sıra Ortalaması	X ²	sd	p
Sosyal Beceriler	4 Yıl Altı	35	32.16	2.88	2	.23
	5-10 Yıl	16	26.78			
	11 Yıl Üzeri	12	38.50			
Duygusal Tepki	4 Yıl Altı	35	30.49	.72	2	.69
	5-10 Yıl	16	32.69			
	11 Yıl Üzeri	12	35.50			
Bilişsel Empati	4 Yıl Altı	35	28.73	3.21	2	.20
	5-10 Yıl	16	33.72			
	11 Yıl Üzeri	12	39.25			

Araştırmaya katılan hemşirelerin meslekteki görev süreleri ile empati düzeyi ölçeği alt boyutları Kruskal-Wallis H Testi analiz sonuçları incelendiğinde, sosyal beceriler alt boyutu anlamlılık düzeyi .23, duygusal tepki alt boyutu anlamlılık düzeyi .69 ve bilişsel empati alt boyutu anlamlılık düzeyi .20'dır ve 0.05 anlamlılık değerinden büyüktür. Bundan dolayı meslekteki görev süreleri farklı olan hemşirelerin empati düzeyleri ölçeği alt boyutları arasında farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 6. Sportif aktivite yapma değişkenine göre analiz sonuçları
(Table 6. Analysis results according to sports activity variable)

EDÖ Alt Boyutlar	Sportif Aktivite Yapma	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Sosyal Beceriler	Evet	30	35.80	1074.00	381.00	-1.58	.11
	Hayır	33	28.55	942.00			
Duygusal Tepki	Evet	30	39.07	1172.00	283.00	-2.96	.00
	Hayır	33	25.58	844.00			
Bilişsel Empati	Evet	30	33.32	999.50	455.50	-.55	.58
	Hayır	33	30.80	1016.50			

Araştırmaya katılan hemşirelerin sportif aktivite yapma durumları ile empati düzeyi ölçeği alt boyutları Mann-Whitney U Testi analiz sonuçları incelendiğinde, duygusal tepki alt boyutu Z değerinin -2.96 olduğu ve p değerinin .00 olduğu tespit edilmiştir. Olasılık değeri (p) 0.05 eşit ya da bundan büyük değildir. Bu nedenle hemşirelerin sportif aktivite yapma durumları ile duygusal tepki alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Sportif aktivite yapan hemşirelerin duygusal tepki düzeylerinin sportif aktivite yapmayan hemşirelerden yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Sosyal beceriler alt boyutu Z değerinin -1.58 olduğu ve p değerinin .11 ve bilişsel empati alt boyutu Z değerinin -.55 ve p değerinin .58 olduğu tespit edilmiştir. Olasılık değeri (p) 0.05 eşit ya da bundan küçük değildir. Bu nedenle hemşirelerin sportif aktivite yapma durumları ile sosyal beceriler ve bilişsel empati alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 7. Yapılan sportif aktivite türü değişkenine göre analiz sonuçları
(Table 7. Analysis results according to the type of sport activity variable)

EDÖ Alt Boyutlar	Spor Türü	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Sosyal Beceriler	Bireysel	22	16.50	363.00	66	-1.05	.29
	Takım	8	12.75	102.00			
Duygusal Tepki	Bireysel	22	17.23	379.00	50	-1.82	.06
	Takım	8	10.75	86.00			
Bilişsel Empati	Bireysel	22	16.48	362.50	66	-1.02	.30
	Takım	8	12.81	102.50			

Araştırmaya katılan hemşirelerin yapmakta oldukları sportif aktivite türü ile empati düzeyi ölçeği alt boyutları Mann-Whitney U-Testi analiz sonuçları incelendiğinde, sosyal beceriler alt boyutu Z değerinin -1.05 ve p değerinin .29, duygusal tepkiler alt boyutu Z değerinin -1.82 ve p değerinin .06 ve bilişsel empati alt boyutu Z değerinin -1.02 ve p değerinin .30 olduğu tespit edilmiştir. Olasılık değeri (p) 0.05'e eşit ya da bundan küçük değildir. Bu nedenle hemşirelerin yapmakta oldukları sportif aktivite türü ile empati düzeyi ölçeği alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 8. Spor aktivitelerine katılanların sportif aktivite yapma amacı değişkenine göre analiz sonuçları
(Table 8. Analysis results of the participants of sports activities according to the variable of purpose of doing sports activities)

EDÖ Alt Boyutlar	Sportif Aktivite Yapma Amacı	N	Sıra Ortalaması	X ²	sd	p	Fark
Sosyal Beceriler	Fiziksel Görünüm	14	16.21	.36	2	.83	-
	Sağlıklı Yaşam	10	15.60				
	Boş Zamanı Değerlendirmek	6	13.67				
Duygusal Tepki	Fiziksel Görünüm	14	18.57	8.51	2	.01	1-3
	Sağlıklı Yaşam	10	16.60				
	Boş Zamanı Değerlendirmek	6	6.50				
Bilişsel Empati	Fiziksel Görünüm	14	14.29	1.83	2	.39	-
	Sağlıklı Yaşam	10	18.50				
	Boş Zamanı Değerlendirmek	6	13.33				

Araştırmaya katılan hemşirelerin sportif aktivite yapma amaçları ile empati düzeyi ölçeği alt boyutları Kruskal-Wallis H Testi analiz sonuçları incelendiğinde, duygusal tepki alt boyutu anlamlılık düzeyi .01'dir ve 0.05 anlamlılık değerinden küçüktür. Bundan dolayı hemşirelerin sportif aktivite yapma amaçları ile duygusal tepki alt boyutu arasında farklılık olduğu tespit edilmiştir. Fiziksel görünüm amacıyla spor yapan hemşirelerin empati düzeylerinin boş zamanı değerlendirme amacıyla sportif aktivite yapan hemşirelerden yüksek olduğu bulunmuştur. Sosyal beceriler alt boyutu anlamlılık düzeyi .83 ve bilişsel empati alt boyutu anlamlılık düzeyi .39'dur ve 0.05 anlamlılık değerinden büyüktür. Bundan dolayı hemşirelerin sportif aktivite yapma amaçları ile sosyal beceriler ve bilişsel empati alt boyutları arasında farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ (DISCUSSION AND CONCLUSION)

Hemşirelerin empati düzeylerini incelemek amacıyla yapılan bu çalışmaya, Bayburt Devlet Hastanesinde görev yapmakta olan 63 hemşire katılmıştır. Araştırmanın ilk bulgusunda katılımcıların empati düzeyleri cinsiyete göre incelenmiştir. Buna göre hemşirelerin cinsiyetleri ile Empati Düzeyi Belirleme Ölçeğinin alt boyutlarından

almış oldukları puanlar arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Başka bir ifadeyle kadın ve erkek hemşirelerin empati dőzeyleri benzerlik gőstermektedir. Alanyazın incelendiğinde, çalışmamızın bulgularını destekleyen çalışmaların [23, 10, 19, 38, 16, 35, 36 ve 6] olduğu gibi çalışmamızın bulgularıyla farklılaşan çalışmalar da [37, 9, 27 ve 8] bulunmaktadır. Çalışmada, anlamlı farklılığın ıkkmamasının sebebi, erkek hemşirelerin kadın hemşireler kadar hastalarıyla empati kurabildiklerinden kaynaklanmış olabilir.

Araştırmaya katılan hemşirelerin medeni durumları ile empati dőzeyleri arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Bireylerin empatik eğilim dőzeylerinin artmasında bekār iken evlenmeleri değil; alacakları eğitimler ya da gőclendirmek isteyecekleri ilişki becerileri etkili olmaktadır [17]. Bu bağlamda dőřunőldőđnde hemşirelerin empati dőzeylerinin medeni duruma göre farklılaşmaması olağan bir sonuçtur. Alanyazın incelendiğinde araştırmamızın sonucuyla benzer sonuçlar gősteren çalışmalar [22, 1, 4 ve 26] mevcuttur. Ancak, Ően ve ark. (2012) tarafından yapılan "Birinci basamak sağlık hizmetlerinde görev yapan sağlık çalışanlarının empatik beceri dőzeyleri" isimli çalışmada, sağlık çalışanlarının medeni durumu ile empati dőzeyleri karşılaştırıldığında, bekar olanların empati dőzeylerinin evli olanlarınkinden daha yősek olduğu saptanmıştır. Bu çalışmanın sonucu, çalışmamızın sonucuyla farklılık gőstermektedir.

Katılımcıların meslekteki görev sőreleri ile empati dőzeyleri arasında anlamlı farklılaşma bulunmamıştır. Bu durum katılımcıların mesleği isteyerek seçmiş olabileceklerinden veya meslekte geçirdikleri sőrelerin empati dőzeylerini değiştirmedeğinden kaynaklanabilir. Őzcan (2012) tarafından Gőmőřhane Devlet Hastanesi'nde görev yapan hemşirelerin empatik eğilim dőzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada, hemşirelerin görev sőreleri ile empatik eğilim dőzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. şahin ve Őzdemir (2015) tarafından hemşirelerin iletişim ve empati beceri dőzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada, hemşirelerin çalışma yılı ile empati dőzeyleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Bu sonuçlar çalışmamızın sonucuyla benzerlik gőstermektedir.

Araştırmadan elde edilen başka bir bulguda ise, hemşirelerin sportif aktivite yapma durumları ile Empati Dőzeyi Belirleme Őleđinin duygusal tepki alt boyutu arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Sportif aktivite yapan hemşirelerin duygusal tepki dőzeylerin sportif aktivite yapmayan hemşirelerden yősek olduğu sonucu bulunmuştur. Eraslan (2015)'ın yapmış olduğu çalışmada, lisanslı olarak spor yapan Őđrencilerin empatik eğilim dőzeylerinin spor yapmayan Őđrencilerden anlamlı dőzeyde daha yősek olduğu bulunmuştur. Bu sonuç çalışmamızın sonucuyla paralellik gőstermektedir. Alanyazında, spor yapmanın psikolojik, kişilik ve duygu gelişimini olumlu etkilediği ifade edilmektedir [25 ve 2]. Katılımcıların yaptıkları spor tőrő değişkeni ile empati dőzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Karademir ve Tőrkcapar (2017) tarafından yapılan "Beden Eğitimi ve Spor Yősekokulu Őđrencilerinin Empatik Eğilim Dőzeylerinin İncelenmesi" isimli çalışmada, katılımcıların yaptıkları spor tőrő değişkeni ile empatik eğilim dőzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç çalışmamızın sonucuyla Őrtősmektedir. Araştırmanın son bulgusunda ise, hemşirelerin sportif aktivite yapma amaçları ile Empati Dőzeyi Belirleme Őleđinin duygusal tepki alt boyutu arasında farklılık olduğu tespit edilmiştir. Boş zamanı değerlendirmek amacıyla sportif aktivite yapan hemşirelerin empati dőzeylerinin fiziksel gőrőnőm amacıyla sportif aktivite yapan hemşirelerden dőřuk olduğu sonucu bulunmuştur. Bu durumun

katılımcıların çoğunluğunun kadınlardan oluŐması ve kadınların fiziksel g3r3n3me daha fazla 3zen g3stermesinden kaynaklandığı s3ylenebilir. Bu 3alıŐmada, 3alıŐma grubunu sadece Bayburt ili devlet hastanesinde g3rev yapan hemŐireler oluŐtururken yapılacak baŐka 3alıŐmalarda farklı b3lgelerdeki 3eŐitli hastanelerdeki sağlık 3alıŐanları 3alıŐma grubuna d3hil edilerek sağlık 3alıŐanların empati d3zeyleri incelenebilir. HemŐirelerde empati d3zeylerini arttırmak i3in ise, hemşirelerin spor yapmaya teŐvik edilmesi 3nerilebilir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- [1] Ay, A.F., (2007). Temel HemŐirelik Kavramlar, İlkeler ve Uygulamalar. İstanbul Medikal Yayıncılık, 35-38.
- [2] Bayar, P., (2003). Spor Yapan ve Yapmayan Bayanların KiŐilik 3zelliklerinin KarŐılaŐtırılması. Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi, 14(3):133-143.
- [3] 3elik, E., (2008). Okul 3ncesi Eğitim 3đretmenlerinin Empatik Eğilimlerinin Bazı Değişkenler A3ısından İncelenmesi. YayımlanmamıŐ Doktora Tezi, Sel3uk 3niversitesi Sosyal Bilimleri Enstit3s3.
- [4] Dizer, B. ve İyig3n, E., (2010). Yoğun Bakım HemŐirelerinde Empatik Eğilim D3zeyleri ve Etkileyen Fakt3rler. Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences, 12(1).
- [5] Doğan, O., (1991). Y3ksek3đretimde Rehberlik ve Psikolojik DanıŐma Merkezinin Gerekliliğine İlişkin G3r3Őler. Y3ksek 3đretimde Rehberlik ve Psikolojik DanıŐma Toplantısı Kitabı. Ankara 3niversitesi Eğitim Bilimleri Fak3ltesi Yayınları, 1-7.
- [6] D3kmen, 3., (1988). Empatinin Yeni Bir Modele Dayandırılarak 3l33lmesi ve Psikodrama İle GeliŐtirilmesi, Ankara 3niversitesi Eğitim Bilimleri Fak3ltesi Dergisi. 21(1-2):155-190.
- [7] D3kmen, 3., (2005). İletişim 3atıŐmaları ve Empati. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- [8] Duru, E., (2002). 3đretmen Adaylarının Empatik Eğilim D3zeylerinin Bazı Psikososyal Değişkenler A3ısından İncelenmesi, Pamukkale Eğitim Fak3ltesi Dergisi, 2(12):21-34.
- [9] Eisenberg, N., Zh, Q., and Koller, S., (2001). Brazilian Adolescents' Prosocial Moral Judgment and Behavior: Relations To Sympathy Perspective Taking, Gender Role Orientations, and Demographic Characteristics, Child development, 72(20):518-534.
- [10] Eraslan, M., (2015). Gen3lerde Duygusal Zek3 ve Empatik Eğilim D3zeylerinin YaŐ, Cinsiyet ve Spor Yapma DeđiŐkenlerine G3re İncelenmesi. Kastamonu Eğitim Dergisi, 24(4):1839-1852.
- [11] Ergin, D., Celasin, N., AkıŐ, Ő., Altan, 3., Bakırlıoğlu, 3. ve Bozkurt, S., (2009). Dahili Kliniklerde G3rev Yapan Hemşirelerin T3kenme ve Empatik Beceri D3zeyleri ve Bunları Etkileyen Fakt3rlerin Belirlenmesi. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 4(11):49-64.

- [12] George, D. ve Mallery, M., (2010). Spss For Windows Step By Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10'a ed.) Boston: Pearson.
- [13] Hewison, A., (1995). Nurses' Power In Interactions With Patients. Journal of Advanced Nursing, 21:75-82.
- [14] Karasar, N., (1991). Bilimsel Araştırma Teknikleri. Ankara: Sanem Matbaacılık.
- [15] Kaya B. ve olakoğlu, .M., (2015). Adaptation of Empathy Quotient (Eq) Scale. Journal of The Faculty of Education, 16(1):17-30.
- [16] Korkmaz, H.N., Őahin, E., Kahraman, M. ve ztrk, F., (2001). Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü ğrencilerinin Empatik Becerilerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması, II. Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu, İzmir.
- [17] Korkut, F., (2005). Yetişkinlere yönelik iletişim becerileri eğitimi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(28).
- [18] Mete, S. ve Gerçek, E., (2005). PD Yöntemiyle Eğitim Gören Hemşirelik ğrencilerinin Empatik Eğilim ve Becerilerinin İncelenmesi. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 9(2):11-17.
- [19] Nazik E. ve Arslan, S., (2011). Hemşirelik ğrencilerinin Empatik Becerileri ile z Duyarlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 14(4):69-75.
- [20] z, F., (1992). Hemşirelerin Empatik İletişim Becerisi ve Eğilimine Etkisi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- [21] z, F., (1998). Son Sınıf Hemşirelik ğrencilerinin Empatik Eğilimleri, Empatik Becerileri ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki, C.. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2(2):21-29.
- [22] zcan, H., (2012). Hemşirelerin Empatik Eğilim ve Empatik Becerileri: Gmşhane rneği. Gmşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 1(2):60-68.
- [23] zdelikara, A. ve Babur, S., (2020). Hemşirelik ğrencilerinin Merhamet Düzeyi ve Empatik Eğilim İlişkisi. ACU Sağlık Bil Dergisi, 11(2):342-349.
- [24] Reynolds, W., Scott, P.A., and Austin, W., (2000). Nursing Empathy and Perception of Moral, Journal of Advanced Nursing, 32(1):235.
- [25] Salar, B., Hekim, M. ve Tokgöz, M., (2012). 15-18 Yaş Grubu Takım ve Ferdi Spor Yapan Bireylerin Duygusal Durumlarının Karşılaştırılması. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(6):123-135.
- [26] Sayar, K., Sayar, N.A., Aksye, A., Aşık, G., Ekene, M. ve Kanber, Y., (1998). Sağlık alışanlarında Empati Becerisinin Değerlendirilmesi. In Yeni Symposium, 36(1-2):19-28.

- [27] Schierman, S. and Gundy, V.K., (2000). The Personal and Social Links Between Age and Self-Reported Empathy, *Social Psychology Quarterly*. 63(2):152-174.
- [28] Sellick, K., (1991). Nurses Interpersonal Behaviours and The Development of Helping Skills. *International Journal of Nursing Studies*. 28(1):3-11.
- [29] Smitherman, C., (1981). *Nursing Action For Health Promotion*, Philadelphia, Davis Company, 63-91.
- [30] Őahin, Z.A. ve Őzdemir, F.K., (2015). Hemşirelerin İletişim ve Empati Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi. *Jaren*, 1(1):1-7.
- [31] Ően, H.T., Yılmaz, F.T., Ünüvar, Ö.P. ve Demirkaya, F., (2012). Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinde Görev Yapan Sağlık ÇalıŐanlarının Empatik Beceri Düzeyleri. *Psikiyatri HemŐireliđi Dergisi*, 3(1):6-12.
- [32] Őendir, M., Büyükyılmaz, F., Yazgan, İ., Bakan, N., Mutlu, A. ve Tekin, F., (2012). Ortopedi ve Travmatoloji Hastalarının HemŐirelik Bakımına İlişkin Deneyim ve Memnuniyetlerinin Değerlendirilmesi. *Florence Nightingale HemŐirelik Dergisi*, 20(1):35-42.
- [33] Tabachnic, B. and Fidell, L., (2013). *BG Tabachnick. Ls Fidell Using Multivariate Statistics (Sixth Ed.)* Pearson, Boston.
- [34] Tan, M., Sayan, A., Uğurlu, N. ve Kaya, M.D., (1999). Hastaların HemŐirelik Hizmetlerini Değerlendirmeleri. VII. Ulusal HemŐirelik Kongresi Kitabı, Atatürk Üniversitesi HemŐirelik Yüksekokulu, Erzurum.
- [35] Tanrıdağ, Ő.R., (1992). Ankara'daki Ruh Sağlığı Hizmetlerinde ÇalıŐan Personelin Empatik Eğilim ve Empatik Beceri Düzeylerinin Çeşitli DeđerŐkenler AçıŐından İncelenmesi. YayımlanmamıŐ Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- [36] Tekmen, Y., (2010). Hekim ve Hemşirelerin Empatik Eğilim Düzeyleri İle İŐ Doyumları Arasındaki İliŐkinin İncelenmesi. YayımlanmamıŐ Doktora Tezi, Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- [37] Vander, G.J., Carlo, G., Crocetti, E., Koot, H.M., and Branje, S., (2018). Prosocial Behavior in Adolescence: Gender Differences in Development and Links with Empathy. *Journal of Youth and Adolescence*, 47(5):1086-1099.
- [38] Yılmaz, İ. ve Akyel, Y., (2008). Beden Eđitimi Öđretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Çeşitli DeđerŐkenler AçıŐından İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi KırŐehir Eđitim Fakóltesi Dergisi (Kefad)*. 9(3):27-33.